ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 2. júla 2009 *

Vo veci C-111/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Högsta domstolen (Švédsko) zo 4. marca 2008 a doručený Súdnemu dvoru 12. marca 2008, ktorý súvisí s konaním:

SCT Industri AB i likvidation

proti

Alpenblume AB,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann (spravodajca), sudcovia A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits a J.-J. Kasel,

* Jazyk konania: švédčina.

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. februára 2009,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— SCT Industri AB i likvidation, v zastúpení: F. Lüning, jur. kand.,

— Alpenblume AB, v zastúpení: L.-O. Svensson, advokat,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— španielska vláda, v zastúpení: J. López-Medel Bascones, splnomocnený zástupca,

— portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes a D. Pires, splnomocnení zástupcovia,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: L. Seeboruth, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci A. Henshaw, barrister,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A.-M. Rouchaud-Joët a P. Dejmek, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi SCT Industri AB (ďalej len „SCT Industri“) a Alpenblume AB (ďalej len „Alpenblume“) dvomi švédskymi spoločnosťami, ktorého predmetom je žaloba o určenie vlastníckeho práva k obchodnému podielu na základnom imaní rakúskej obchodnej spoločnosti, držiteľom ktorého bola SCT Industri a ktorý bol predaný Alpenblume, podaná v nadväznosti na rozsudok rakúskeho súdu konštatujúceho neplatnosť nadobudnutia predmetného obchodného podielu zo strany Alpenblume.

Právny rámec

3 Odôvodnenie č. 2 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Niektoré odlišnosti vnútroštátnych právnych noriem upravujúcich právomoc súdov a uznávanie a výkon rozsudkov bránia zdravému fungovaniu vnútorného trhu. Vyžadujú sa ustanovenia harmonizujúce normy konfliktu právomoci v občianskych a obchodných veciach a zjednodušujúce formálne náležitosti na účely rýchleho a jednoduchého uznávania a výkon rozsudkov členských štátov viazaných týmto nariadením."

4 Podľa znenia odôvodnenia č. 7 uvedeného nariadenia „nariadenie musí upraviť všetky hlavné občianske a obchodné veci popri ďalších presne vymedzených veciach".

5 Odôvodnenie č. 15 toho istého nariadenia stanovuje:

„V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. Musí existovať jasný a účinný spôsob riešenia prípadov litispendencie, súvisiacich nárokov a na odstránenie problémov, ktoré vyplývajú z rozdielneho určovania času, kedy začalo konanie, v právnych poriadkoch jednotlivých štátov. Na účely tohto nariadenia by sa mal tento čas definovať osobitne."

6 Odôvodnenie č. 19 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Treba zaručiť kontinuitu medzi [dohovorom z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32, ďalej len ‚Bruselský dohovor')] a týmto nariadením a musia sa určiť prechodné ustanovenia na tento účel. Rovnaká potreba kontinuity sa týka aj výkladu Bruselského dohovoru Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev a Protokol z roku 1971 [týkajúci sa tohto výkladu Súdnym dvorom, v znení zmien a doplnkov (Ú. v. ES C 27, 1998, s. 28)] by sa mal naďalej uplatniť na konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia."

7 Článok 1 uvedeného nariadenia definuje pôsobnosť tohto nariadenia. Podľa odseku 1 tohto článku 1 nariadenie č. 44/2001 sa uplatní v občianskych a obchodných veciach a neuplatní sa najmä na daňové, colné a správne veci.

8 Článok 1 ods. 2 písm. b) uvedeného nariadenia stanovuje:

„Nariadenie sa neuplatní na:

…

b) konkurz, konania týkajúce sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania."

9 Článok 25 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) s nadpisom „Uznávanie a vymáhateľnosť iných súdnych rozhodnutí“ v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Súdne rozhodnutia vynesené súdom, ktorého rozhodnutie o začatí konania sa uznáva v súlade s článkom 16 a ktoré sa týkajú priebehu a uzavretia konkurzného konania a súdom schválených vyrovnaní, sa budú taktiež uznávať bez ďalších formalít. Takéto súdne rozhodnutia sú vymáhateľné v súlade s článkami 31 až 51, s výnimkou článku 34 ods. 2, Bruselského dohovoru o súdnej právomoci a vymáhaní rozsudkov v občianskych a obchodných veciach v znení zmien a doplnkov dohovorov o pristúpení k tomuto dohovoru.

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na súdne rozhodnutia priamo vyplývajúce z konkurzného konania a súdne rozhodnutia s ním úzko súvisiace, aj vtedy, ak ich vynesie iný súd.

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na súdne rozhodnutia týkajúce sa ochranných opatrení prijatých po podaní žiadosti o začatie konkurzného konania.

2. Uznávanie a vymáhanie súdnych rozhodnutí iných, ako boli uvedené v odseku 1, sa riadi dohovorom uvedeným v odseku 1, ak sa tento dohovor v danom prípade uplatňuje.“

10 Podľa článku 43 nariadenia č. 1346/2000 „ustanovenia tohto nariadenia platia len pre konkurzné konania začaté potom, ako nadobudne účinnosť. Úkony dlžníka uskutočnené pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia sa budú naďalej riadiť právom, ktorým sa riadili v čase ich uskutočnenia“.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

11 V roku 1993 bol na majetok SCT Industri zo strany Malmö tingsrätt vyhlásený konkurz. Bol vymenovaný správca konkurznej podstaty. V rámci tohto konania správca predal obchodný podiel, a to vo výške 47 %, ktorý mala SCT Industri na základnom imaní rakúskej obchodnej spoločnosti SCT Hotelbetrieb GmbH, teraz Scaniahof Ferienwohnungen GmbH (ďalej len „Scaniahof"), za sumu 2 SEK (dve švédske koruny) spoločnosti Alpenblume. Alpenblume bola v Rakúsku zapísaná ako majiteľ tohto obchodného podielu.

12 Konkurzné konanie bolo ukončené v roku 1997 bez likvidačného zostatku. Dňa 19. marca 2002 Malmö tingsrätt nariadil likvidáciu SCT Industri.

13 V nadväznosti na návrh SCT Industri rakúsky súd rozhodol, že správca konkurznej podstaty, určený vo Švédsku, nebol oprávnený disponovať majetkom nachádzajúcim sa v Rakúsku a v dôsledku toho nadobudnutie obchodného podielu zo strany Alpenblume vyhlásil za neplatné. Ako dôsledok toho uvedený súd nariadil Scaniahof zapísať SCT Industri ako majiteľa obchodného podielu prevedeného v konkurznom konaní. Alpenblume sa zúčastnila konania v Rakúsku ako vedľajší účastník konania („Nebenintervenientin"). Oberster Gerichtshof (Rakúsko) odmietol 17. mája 2004 mimoriadny opravný prostriedok („außerordentliche Revision") vedľajšieho účastníka konania.

14 Alpenblume podala 24. augusta 2004 pred švédskym súdom návrh smerujúci proti SCT Industri, týkajúci sa predmetného obchodného podielu, požadujúc, aby bolo SCT Industri nariadené prijať všetky opatrenia potrebné na zápis Alpenblume ako zákonného majiteľa predmetného obchodného podielu. Rozhodnutím zo 17. marca 2005 Malmö tingsrätt, po podaní námietky navrhovateľky v konaní vo veci samej, rozhodol, že nič nebráni preskúmaniu tohto návrhu.

15 SCT Industri napadla toto rozhodnutie, navrhujúc zamietnutie návrhu. Alpenblume navrhla jeho potvrdenie. Rozhodnutím z 26. júla 2005 Hovrätten för Skåne och Blekinge návrh zamietol.

16 Rozhodujúc o odvolaní SCT Industri, Högsta domstolen uznesením zo 4. marca 2008 rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa vyňatie konkurzov, konaní týkajúcich sa vyrovnaní a podobných konaní z pôsobnosti nariadenia [č. 44/2001], uvedené v jeho článku 1 ods. 2 písm. b) vykladať tak, že sa uplatňuje na rozhodnutie vydané súdom členského štátu A, týkajúce sa zápisu vlastníckeho práva k obchodnému podielu v obchodnej spoločnosti so sídlom v členskom štáte A, pričom toto vlastnícke právo bolo prevedené správcom konkurznej podstaty na obchodnú spoločnosť so sídlom v členskom štáte B, v situácii, keď súd založil svoje rozhodnutie na skutočnosti, že pri absencii medzinárodnej zmluvy o vzájomnom uznávaní konkurzných konaní členský štát A neuznáva právomoci správcu konkurznej podstaty disponovať majetkom nachádzajúcim sa na jeho území?“

O prejudiciálnej otázke

17 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta na uznávanie súdneho rozhodnutia vyhláseného v občianskom konaní, týkajúcom sa konkurzného konania vedeného v inom členskom štáte, medzi členskými štátmi. Konkrétnejšie, táto otázka sa týka toho, či rozhodnutie, ktorým súd iného členského štátu vyhlásil zrušenie prevodu obchodných podielov vykonaného v rámci konkurzného konania, z dôvodu, že správca konkurznej podstaty, prevádzajúc tieto obchodné podiely nemal právo disponovať aktívami nachádzajúcimi sa v tomto členskom štáte, patrí pod výnimku článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001, uplatniteľného v oblasti konkurzov, konaní týkajúcich sa vyrovnaní a podobných konaní.

18 Na úvod je potrebné pripomenúť, že nariadenie č. 1346/2000 sa na konanie vo veci samej neuplatní, keďže toto konanie bolo začaté pred nadobudnutím účinnosti uvedeného nariadenia.

19 Preto ide výlučne o to určiť, či rozhodnutie, akým je rozhodnutie vyhlásené v konaní vo veci samej rakúskym súdom, patrí pod nariadenie č. 44/2001, z dôvodu čoho by ním bol vnútroštátny súd viazaný.

20 V tejto súvislosti je potrebné hneď na úvod pripomenúť, že pokiaľ ide konkrétne o konkurzné konania a podobné konania, tie boli vylúčené z pôsobnosti Bruselského dohovoru z dôvodu špecifickosti predmetnej problematiky, vyžadujúcej si osobitné pravidlá, ako aj z dôvodu podstatných rozdielov medzi právnymi úpravami zmluvných štátov [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 1979, Gourdain, 133/78, Zb. s. 733, bod 3, a správu pána Jenarda, týkajúcu sa Bruselského dohovoru (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1)].

21 V rámci svojej judikatúry týkajúcej sa Bruselského dohovoru Súdny dvor rozhodol, že žaloba je spojená s konkurzným konaním, keď vyplýva priamo z konkurzu a úzko súvisí s likvidáciou alebo so súdnym vyrovnaním (pozri rozsudok Gourdain, už citovaný, bod 4). Uvedený dohovor sa teda nevzťahuje na žalobu, ktorá má tieto črty.

22 Z judikatúry tiež vyplýva, že v rozsahu, v akom nariadenie č. 44/2001 nahradilo Bruselský dohovor, teraz vo vzťahu medzi členskými štátmi s výnimkou Dánskeho kráľovstva, výklad tohto dohovoru Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev platí aj pre uvedené nariadenie, pokiaľ je možné jeho ustanovenia a ustanovenia Bruselského dohovoru považovať za ekvivalentné (pozri najmä rozsudok zo 14. mája 2009, Ilsinger, C-180/06, Zb. s. I-3961, bod 41).

23 V systéme zavedenom uvedeným nariadením zaujíma jeho článok 1 ods. 2 písm. b) to isté miesto a plní rovnakú funkciu ako článok 1 druhý odsek bod 2 Bruselského dohovoru. Navyše tieto dve ustanovenia sú formulované zhodne.

24 So zreteľom na takúto ekvivalentnosť medzi ustanovením Bruselského dohovoru a ustanovením nariadenia č. 44/2001 je potrebné zabezpečiť v súlade s jeho s odôvodnením č. 19 kontinuitu výkladu týchto dvoch právnych aktov, keďže táto kontinuita je rovnako prostriedkom na zabezpečenie dodržiavania zásady právnej istoty, ktorá je jedným zo základov týchto právnych aktov (rozsudok Ilsinger, už citovaný, bod 58).

25 Vzhľadom na vyššie uvedené je to teda intenzita existujúceho spojenia medzi žalobou, akou je žaloba v konaní vo veci samej a konkurzným konaním, čo je v zmysle vyššie citovanej judikatúry Gourdain rozhodujúce pre rozhodnutie o tom, či sa výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 uplatní.

26 Je teda potrebné konštatovať, že v konaní vo veci samej sa toto spojenie zdá byť mimoriadne úzke.

27 Na jednej strane z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že konanie vo veci samej sa týka výlučne vlastníctva k obchodným podielom prevedeným v rámci konkurzného konania zo strany správcu konkurznej podstaty, na základe ustanovení, akými sú ustanovenia stanovené švédskym zákonom o konkurzných konaniach (Konkurslagen) č. 672 z roku 1987 (SFS 1987, č. 672), ktoré sa odchyľujú od všeobecných predpisov občianskeho práva a najmä od vlastníckeho práva. Takéto ustanovenia najmä stanovujú, že v prípade nesolventnosti dlžník stráca právo voľne disponovať so svojím majetkom a že správcovi konkurznej podstaty prislúcha spravovať na účet veriteľov majetok predstavujúci konkurznú podstatu vrátane vykonávania potrebných operácií prevodu.

28 Inými slovami, sporný prevod v konaní vo veci samej a žaloba o určenie vlastníckeho práva, ktorá bola z toho dôvodu podaná, predstavujú priamy a neodlučiteľný dôsledok výkonu právomocí správcu konkurznej podstaty, teda právneho subjektu, ktorý koná po začatí konkurzného konania, založenej osobitne na ustanoveniach vnútroštátneho práva upravujúcich tento typ konania.

29 To sa odráža najmä v skutočnosti, že v konaní vo veci samej, ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, aktíva podniku, ktoré boli predmetom konkurzného konania, v dôsledku predaja sporných obchodných podielov správcom konkurznej podstaty vzrástli.

30 Na druhej strane je nesporné, že dôvod, pre ktorý rakúsky súd rozhodnutím, ktorého uznanie je pred vnútroštátnym súdom požadované, rozhodol o neplatnosti prevodu predmetných obchodných podielov, sa týka práve a výlučne rozsahu právomocí správcu konkurznej podstaty v rámci konkurzného konania a, najmä, jeho možnosti disponovať majetkom nachádzajúcim sa v Rakúsku. Obsah a dosah tohto rozhodnutia sú teda tesne spojené s vedením konkurzného konania. Toto spojenie nie je oslabené skutočnosťou, že v konaní vo veci samej uvedené konkurzné konanie bolo k momentu podania žaloby o určenie vlastníckeho práva pred rakúskymi súdmi ukončené.

31 Za týchto okolností je potrebné konštatovať, že žaloba, akou je žaloba v konaní vo veci samej, vyplýva priamo z konkurzného konania a je s ním úzko spojená, z dôvodu čoho nepatrí do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001.

32 Vzhľadom na špecifickú právnu situáciu v konaní vo veci samej a vzhľadom na úzke spojenie existujúce medzi žalobou prejednávanou vnútroštátnym súdom a konkurzným konaním zásady uvedené v odôvodneniach č. 2, 7 a 15 nariadenia č. 44/2001 neovplyvňujú toto posúdenie.

33 Vzhľadom na vyššie uvedené je na položenú otázku potrebné odpovedať, že výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať tak, že sa uplatňuje na rozhodnutie vydané súdom členského štátu A, týkajúce sa zápisu vlastníckeho práva k obchodným podielom v obchodnej spoločnosti so sídlom v členskom štáte A, podľa ktorého má byť prevod týchto obchodných podielov považovaný za neplatný z dôvodu, že súd členského štátu A neuznáva právomoci správcu konkurznej podstaty z členského štátu B v rámci konkurzného konania vykonaného a ukončeného v členskom štáte B.

O trovách

34 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Výnimka uvedená v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať tak, že sa uplatňuje na rozhodnutie vydané súdom členského štátu A, týkajúce sa zápisu vlastníckeho práva k obchodným podielom v obchodnej spoločnosti so sídlom v členskom štáte A, podľa ktorého má

byť prevod týchto obchodných podielov považovaný za neplatný z dôvodu, že súd členského štátu A neuznáva právomoci správcu konkurznej podstaty z členského štátu B v rámci konkurzného konania vykonaného a ukončeného v členskom štáte B.

Podpisy